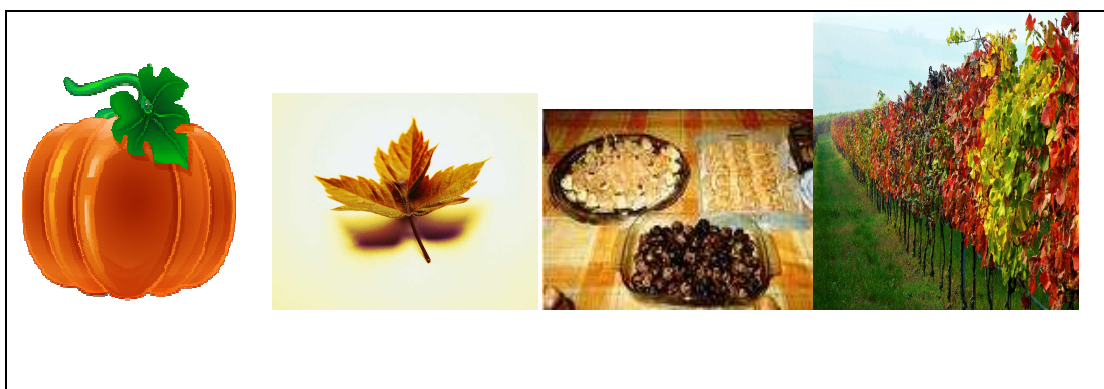

BUTLLETÍ CAPS

Butlletí d'Informació nº 38

Tardor 2009

París 150, 1er 2ª. 08036 Barcelona. Tel/fax 93 3226554
www.caps.cat . E-mail: caps@pangea.org

ÍNDEX

- EL PARLAMENT APROVA LA *LLEI DE SALUT PÚBLICA DE CATALUNYA*
- APROVACIÓ PEL CATSALUT DEL *PLA D'INNOVACIÓ D'ATENCIÓ PRIMÀRIA*
- PROPOSTA D'ESMENES PER CENTRAR L'ACTIVITAT DE LES COMISSIONS DE SALUT
- S'HA CONSTITUÏT EL GRUP DE MEDI AMBIENT I SALUT DEL CAPS
- NOTICIES DEL GRUP DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA EN SALUT
- ALTRES NOTICIES: CAPS -DSQ

Notícia i Comentaris

Notícia:

EL PARLAMENT DE CATALUNYA
APROVA PER UNANIMITAT LA
LLEI DE SALUT PÚBLICA EL DIA
14.10.09

*Resum sobre la Llei apareguda a la
web de l'Agència de Salut Pública*

www.aspb.es/quefem/docs/ndp_Llei_salut_pub_09.pdf

“Es tracta de la primera llei de salut pública de l'Estat espanyol que incorpora les tendències internacionals més innovadores

La Llei reconeix la importància de l'acció interdepartamental i intersectorial per promoure i protegir la salut i prevenir la malaltia.

A més, permetrà treballar contra les desigualtats en salut per raó de gènere, classe social i grup ètnic.

Es crea l'Agència de Salut Pública de Catalunya, com a òrgan executiu, governat conjuntament per la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments.

Catalunya disposarà de la primera llei de salut pública de l'Estat espanyol que incorpora les principals tendències internacionals en la vigilància de la salut, la promoció de la salut individual i col·lectiva, la prevenció de la malaltia i la protecció de la salut, responent al mandat de la Unió Europea d'“assegurar un elevat nivell de protecció de la salut humana en la definició i implantació de totes les polítiques” (article 152 del Tractat d'Amsterdam).

Amb aquesta llei, el Govern es compromet a fer de les accions i els serveis de salut pública un dret dels ciutadans, alhora que situa la salut pública al capdavant de les prioritats de l'acció de Govern, d'acord amb el Pla de Govern 2007-2010, i confirma la importància d'abordar la salut no només des de l'atenció a la malaltia, sinó també de manera integral, incloent-hi la prevenció i la promoció de la salut

La salut pública s'ocupa de protegir i millorar la salut de la població a través del control dels riscos per a la salut presents en el medi i en els aliments, i de promoure estils de vida saludables. Són exemples d'actuacions en salut pública les inspeccions que fan els veterinaris als escorxadors abans i després del sacrifici dels animals; les inspeccions perquè es compleixi la llei del tabac, o el programa de vacunes.

Cartera de prestacions i serveis

La nova norma reconeix les prestacions i els serveis que, en matèria de salut pública, ha de prestar el sistema sanitari públic a Catalunya, incorporant dins del seu catàleg les prestacions adreçades a les persones de forma individual (com el suport per deixar de fumar) i els serveis adreçats a les col·lectivitats (com els plans de promoció de l'exercici físic i de l'alimentació saludable) i als riscos ambientals (promoció d'entorns saludables).

Entre les prestacions incloses a la cartera de serveis de salut pública reconeguts en aquesta llei, hi destaquen en l'àmbit de la protecció i vigilància; la salut alimentària i ambiental, la gestió dels riscos sanitaris (vigilància i control dels establiments alimentaris, de les aigües de consum

humà, del risc de legionel·la, brots epidèmics i alertes sanitàries...), plans de prevenció a l'hivern (grip), actuacions davant l'onada de calor, etc. Al catàleg de prestacions, també s'hi ha inclòs les actuacions adreçades a prevenir i millorar la salut, entre les quals tenen especial rellevància totes les destinades a prevenir el tabaquisme; a reduir l'impacte de la pobresa en la salut (programa Salut als barris, que entre altres actuacions facilita fàrmacs a persones amb pocs recursos); a millorar la salut de la població vulnerable (nens, gent gran, discapacitats, minories ètniques, etc.); a millorar la salut laboral; a promoure l'exercici físic i l'alimentació saludable; a prevenir l'aparició de malalties com el càncer, la diabetis i les malalties cardiovasculars, entre d'altres. Una de les novetats d'aquesta Llei és que preveu la possibilitat que qualsevol administració de Catalunya, abans de dur a terme alguna actuació, tingui la possibilitat de demanar l'elaboració d'un informe d'avaluació dels riscos per a la salut.

Un euro en salut pública és cinquanta vegades més productiu

Aquestes actuacions, a més de revertir en una millora de la salut individual i col·lectiva de la població i en la millora de la qualitat de vida, també suposen un estalvi considerable a llarg termini, ja que diversos estudis internacionals demostren que cada euro invertit en accions de salut pública és cinquanta vegades més productiu en termes de salut que l'assistència sanitària a la malaltia, i comporta un major creixement econòmic i, per tant, l'enfortiment de la sostenibilitat financera dels sistemes de salut i benestar.

Aquesta Llei permetrà treballar de forma eficient contra les desigualtats que es produeixen en matèria de salut per raó de gènere, classe social i grup ètnic.

També permetrà donar respostes a aquestes situacions de desnivell, especialment en el cas de les dones i d'aquelles poblacions més vulnerables,

a l'entorn de les quals es concentren els riscos per a la salut i els problemes associats.

La norma també ha estat pensada per donar resposta als nous reptes plantejats per la globalització com ara el canvi climàtic o les diverses crisis internacionals de salut pública que s'han produït en els darrers anys, com la malaltia de les vaques boges o el risc de pandèmia gripal.

En el seu àmbit d'actuació, la Llei també inclou la salut laboral i la medioambiental, dos àmbits de gran impacte poblacional i que requereixen una visió de salut pública per garantir la plena efectivitat del sistema sanitari.

Creació de l'Agència Catalana de Salut Pública

La Llei recull la creació de l'Agència Catalana de Salut Pública, que entrarà en funcionament al 2010, i que integrarà dins del seu àmbit d'actuació les actuals agències de Protecció de la Salut i de Seguretat Alimentària.

L'Agència neix com una organització executiva interdepartamental amb una àmplia desconcentració que permetrà respondre a les necessitats en matèria de salut pública, amb especial atenció al territori i a l'àmbit local. Per això incorpora els elements de descentralització territorial, amb instruments que van des de la col·laboració amb els ens locals fins a la participació d'aquests en la titularitat de la mateixa Agència.

A nivell territorial, l'Agència de Salut Pública de Catalunya es vincula, a través dels seus serveis regionals, als Governos Territorials de Salut, i contribueix a potenciar la cooperació amb els ens locals i supralocals i a enfortir la transversalitat i la continuïtat de les actuacions.

Es crea també el Sistema d'Informació en Salut Pública, que estarà integrat en el Sistema d'Informació de Salut. Es tracta d'un sistema organitzat d'informació sanitària orientat a la vigilància i l'acció en salut pública, a la gestió del qual contribueix de manera decisiva l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Estructura de la Llei

La Llei s'estructura en cinc títols. En el títol primer s'enuncien les disposicions generals que tracten sobre l'objecte de la Llei. En el segon, es recull el conjunt de polítiques en matèria de salut pública, les prestacions, la formació, la recerca, la informació i la comunicació. El títol tercer tracta sobre els sistema organitzatiu de la salut pública i recull la creació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. El títol quart es refereix a la intervenció administrativa, i el cinquè s'ocupa del règim sancionador i tracta de les infraccions i les sancions.

La salut pública en xifres

Actualment el Departament de Salut du a terme moltes activitats de salut pública destinades a preservar la salut de la població davant dels agents físics, químics i biològics presents en el medi, i també a promoure la salut de la població. En destaquem algunes:

- 196.306 inspeccions d'establiments alimentaris.
- 59.039 inspeccions ambientals (xarxes de subministrament d'aigua, controls de legionel·la, allotjaments temporals, entitats gestores d'aigua de consum)
- 99.543 determinacions analítiques
- 163.356 visites a la indústria alimentària
- 30.950 visites a menjadors col·lectius i a establiments de comerç minorista
- 239.319.253 actuacions de control de sacrificis als escorxadors
- 59 intervencions especials en toxiinfeccions alimentàries
- Més de 32.000 consultes preventives d'adolescents (alimentació, sexualitat, salut mental, tabac i addiccions) ateses a les escoles per personal sanitari
- Més de 5.000 activitats de promoció de la salut realitzades en l'entorn escolar
- Participació de més de 5.700 persones grans en accions de promoció de l'alimentació saludable i activitat física que s'han desenvolupat a 140 centres de gent gran de tot Catalunya

- Prop de 5.000 tractaments farmacològics gratuïts de suport a persones amb especial vulnerabilitat que volen deixar de fumar.

- Presència del programa Salut als Barris en més de 30 barris desfavorits de Catalunya.”

COMENTARIS

En primer lloc ens hem de felicitar perquè després d'un llarg procés de més de dos anys, amb molta participació dels implicats en els continguts de la Llei, al final aquesta s'ha aprovat al Parlament. En general és una bona llei i crea instruments per fer operatius els objectius que es marca, però també voldríem fer uns comentaris sobre les seves mancances segons el nostre punt de vista.

Sembla que la llei es centra molt en els determinants de la salut derivats d'hàbits individuals, a més del control alimentari. Sembla que ens atrevim a prohibir per llei conductes que haurien de ser responsabilitat personal, això sí, amb una bona informació i educació sanitària sobre el tema.

Tant és així que, desgraciadament i dient poc dels que trien els titulars dels diaris, els tres principals diaris de Catalunya: La Vanguardia, el Periódico i el País, del dia 15 d'octubre posen com a titulars de l'aprovació de la llei "Sanitat prohibeix per llei les "barres lliures" de begudes alcohòliques", quina pena, en comptes de dir: El Parlament aprova la llei de salut pública de Catalunya. Alguns periodistes inclús aprofiten per quedar-se en l'anècdota i parlen de que només sabem prohibir conductes privades que només afecten a la salut personal.

Per altra banda sembla que des de salut pública no s'han atrevit amb

conductes o actuacions que si perjudiquen a la salut col·lectiva de tota la població, però que representaria enfrontar-se a interessos econòmics importants i inclús posar en qüestió el model de creixement econòmic imperant que no és sostenible ni saludable. Ens referim als emissors de contaminants al medi: aire, aigua i aliments, sobre els quals el sistema sanitari ni tan sols ha aconseguit gestionar les xarxes de vigilància atmosfèrica. De fet el control ambiental i els seus efectes sobre la salut, si mirem l'apartat de la salut pública en xifres, es restringeix al control de vectors, legionel·losis, alguns controls d'aigües a més de les importants competències en control dels aliments, aquí si que la llei ordena i avança en el tema ordenant l'Agència de Seguretat Alimentària. Es crea també l'Agència de Salut Laboral i creiem que s'ha perdut una ocasió per crear l'Agència de Medi Ambient i Salut que coordinés les competències al respecte de salut, Medi Ambient i Indústria.

Josep Martí i Valls.

La violència vers les dones és un problema prioritari de salut pública segons la OMS. A Catalunya hi ha una llei específica que contempla aspectes d'atenció i prevenció inclús més innovadors que la llei estatal, se'n parla, com no pot ser d'una altra manera de l'enfocament multidisciplinari i multisectorial per al seu abordatge. Amb l'aprovació d'aquesta nova llei de Salut Pública hem perdut una ocasió única, doncs no contempla la violència vers les dones com una prioritat, ni es menciona la seva prevenció des dels programes de prevenció i promoció de la salut conjuntament amb altres sectors implicats.

El dissabte 7 de novembre vaig assistir al plenari del Consell Nacional de Dones de Catalunya com a representant de CAPS i varem deixar constància conjuntament amb Montse Pineda representant al Consell de la Xarxa de Dones, d'una preocupació i d'una proposta. La llei no té perspectiva de gènere ni té com a prioritat la violència vers les dones, la proposta és fer un seguiment del redactat de la normativa que la desplegarà i va ser ben rebuda per la presidència del Consell. No saben fins on podrem arribar, quins canvis seran possibles per millorar aquesta mancança inexplicable, pot ser el que importa és ser-hi presents i fer visible el que és invisible.

Esperança Aguilà Ducet

APROVACIÓ DEL PLA D'INNOVACIÓ D'ATENCIÓ PRIMÀRIA I SALUT COMUNITÀRIA

El Consell Directiu del Servei Català de la Salut aprova el 8.10.09 aquest Pla que pretén reformar per millorar l'Atenció Primària del sistema sanitari públic.

El Pla es pot consultar a la Web del CatSalut

http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir1800/pla_apisc2009.pdf

i te com a principals objectius els següents:

ELS PRINCIPALS OBJECTIUS

L'atenció primària és la pedra angular del sistema sanitari, per tant aquest document pretén innovar en aquest àmbit i alhora en el conjunt del sistema. El Pla es planteja els següents objectius:

1. Objectius de millora en relació a la participació:

Dinamització dels Consells de Salut dels Governos Territorials de Salut (GTS) per la participació col·lectiva;

□ utilització de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) per la participació individual; i,

□ desenvolupament dels programes del malalt expert pel compromís solidari.

2. Objectius en relació a la millora de l'accessibilitat:

□ Determinació de la cartera de serveis de l'atenció primària i el seu accés

□ promoure al metge de família i la infermera com a professionals de referència per a la ciutadania;

□ accés del ciutadà a la seva història clínica;

□ garantia d'accés a l'atenció presencial o virtual dels ciutadans al seu equip de salut o als seus professionals de referència en el mateix dia; i,

□ garantia de disminució progressiva del temps d'accés a proves i especialistes consultors per les visites preferents pactades entre l'atenció familiar i comunitària i l'atenció especialitzada de suport

3. Objectius de millora en relació a la prestació dels serveis, els professionals i els proveïdors:

□ En relació a la cartera de serveis;

□ en relació a les institucions proveïdores;

□ en relació als professionals i la organització del treball; i,

□ en relació a l'avaluació dels resultats.

A) En relació a la cartera de serveis:

□ Integrar una cartera de serveis assistencial orientada a resoldre i/o orientar la demanda assistencial des del moment del primer contacte coincidint dins dels límits racionals, les funcions curatives, les de promoció de la salut, les rehabilitadores i les que fan referència a la salut comunitària en grau bàsic.

B) En relació a les institucions proveïdores i els professionals:

□ Adequar en el marc del model d'assignació pressupostària en base poblacional, un sistema de contraprestació que faci assumible el desenvolupament del Pla, d'acord amb les disponibilitats pressupostàries;

□ regular per aquells proveïdors que sigui precís, instruments que millorin l'autonomia de gestió i faciliti la connexió funcional amb els altres nivells assistencials i la transferència de coneixements entre especialistes com a consultors;

□ establir els outputs en atenció primària amb oportuns indicadors per l'avaluació i la incentivació que configuraran els objectius d'accessibilitat i resolució com objecte del contracte amb el Servei Català de la Salut; i,

□ la proximitat del centre de salut a les comunitats és el valor afegit. Per aquesta gestió operativa cal gaudir de l'equilibri adient entre dotació estructural, personal i pressupost en relació al volum assistencial i a les seves oscil·lacions estacionals, la seva ubicació urbana o rural i els serveis especialitzats existents per a la seva comunitat.

C) En relació als professionals i a través d'acords amb les organitzacions proveïdores:

□ Incentivar l'autonomia i responsabilitat en l'exercici dels professionals de referència per organitzar-se assegurant l'accessibilitat;

□ incentivar el lideratge clínic de l'equip de salut;

□ promoure el desplegament de totes les competències dels professionals, especialment les de la infermeria;

□ reduir els requeriments burocràtics;

□ promoure i incentivar el rol dels professionals de referència com a garants del continuum assistencial; i,

□ establir l'actuació professional integrada amb tots els nivells de la XSUP de l'àmbit territorial del GTS.

PROPOSTA D'ESMENES PER CENTRAR L'ACTIVITAT DELS CONSELLS DE SALUT

Albert Ferrís Pellicer.

Tardor 2009

Després d'haver practicat un parell d'anys als consells de salut, faig aquestes propostes:

1. Conèixer l'estat de salut dels grups de residents del propi territori (*segons l'enquesta de Salut actualitzada que tenim*)
2. Avaluar l'adequació de l'oferta concreta a les demandes actualitzades (*llistes d'espera, grau de satisfacció*)
3. Poder fer propostes necessàries al Consell de Districte/barri/ens territorial (començant la fase deliberativa de debò)
4. Conèixer el grau de compliment/desviació sobre objectius de salut consensuats
5. Estendre a la població el seguiment dels temes tractats en els consells de salut
6. Incrementar l'operativitat dels consells mitjançant comissions ad hoc
7. Facilitar la comunicació entre les entitats i veïns i veïnes amb l'estructura sanitària
8. Poder tractar directament amb la gent del Consorci i l'Agència de Salut Pública la prioritització de les activitats preventives
9. Preparar prèviament els temes a tractar al Consell mitjançant una permanent paritària (administrats, administradors)
10. Incidir en la millora dels determinants de la salut sense estimular la medicalització
11. Donar-nos eines al personal no sanitari per ser agents de la pròpia salut
12. Codissenyar activitats adreçades al compliment dels objectius comunitaris de salut.

NOTICIES CAPS

Constitució del Grup de Medi Ambient i Salut del CAPS

Sota la coordinació de la Helena Fusté s'està reunint i definint els seus objectius i programa d'acció el grup de medi i salut. En principi som uns vuit components més sis o set

persones més, experts en diferents temes ambientals, que per la seva ocupació i disposició de poc temps, son considerats col·laboradors del grup. Qui estigui interessat en formar part del grup o pot manifestar a la Junta.

Notícies del Grup de Participació Ciutadana en Salut

El grup segueix la seva tasca i informa que ja es pot consultar per Internet el Bloc de **e-criterium** futura Web de participació ciutadana: *opinions sobre el sistema sanitari*.

www.ecriteriumes.wordpress.com

Conjuntament amb l'Associació APQUIRA vam organitzar el passat 13 d'octubre a la Residència d'Investigadors una conferència sobre **La toxicitat genètica dels plaguicides en treballadors/es i persones exposades a càrrec Professora Marta Carballo CIGETOX- Citogenética Humana y Genética Toxicológica — Depto Bioquímica Clínica — INFIBIOC, Facultad de Farmacia y Bioquímica, Universidad de Buenos Aires, Argentina** (http://www.ataonline.org.ar/stop/pdf/10d_mcarballo.pdf)

A la setmana del CADS (Consell Assessor pel desenvolupament Sostenible

<http://www.reptessostenibilitat.cat>)

Carme Valls va participar a la taula Rodona sobre Medi Ambient, Societat i salut amb la ponència **Els efectes del medi ambient i la salut**, junt amb Manolis Kogevinas

També el mes d'Octubre vam participar a les Jornades **Per un Bon Clima** a al Centre d'Art santa Mònica a la taula Rodona: L'acció social. Les propostes - Moderador: Joan Martínez Alier, Salvador Pueyo, Entesa pel Decreixement, **Josep Martí i Valls, Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris (CAPS)** Federació d'Ecologistes de Catalunya Daniel Gómez, Associació per a l'Estudi de les Alternatives Energètiques (AEREN-ASPO)

XI Seminari de la ReD CAPS

El 30 d'octubre s'ha celebrat el Seminari de la xarxa estatal de dones professionals de la salut (REDCAPS) a la residència d'Investigadors. Hi han assistit 150 dones professionals de la salut. El programa el trobareu a la web i les ponències presentades en pocs dies també hi seran. El temes centrals van ser **"Enfermeras: imprescindibles y desaprovechadas y "Salud y calidad de vida a partir de los 50"**

PREMSA:

Com veureu a la nostra web arrel de l'article contra la Dra. Teresa Forcades vam enviar a la defensora i al director diverses cartes que han donat resposta a aquesta tribuna

TRIBUNA: MILAGROS PÉREZ OLIVA

LA MONJA Y LAS TEORÍAS DE LA CONSPIRACIÓN

Un reportaje que trata de desmontar el mensaje de la monja Teresa Forcades sobre la gripe A provoca críticas. Los lectores piden respeto a las voces disidentes

MILAGROS PÉREZ OLIVA El país
08/11/2009

Desmontando a la monja-bulo. Éste era el titular del [reportaje que la sección Vida y Artes dedicó el pasado 1 de noviembre](#) a "desmontar" el discurso que la monja benedictina Teresa Forcades desgrana en un vídeo titulado *Campanas por la gripe A*, uno de los últimos grandes éxitos de Internet. Cientos de miles de personas han visto en YouTube esta filmación de 53 minutos. "Todos los narradores conocen la combinación perfecta para una buena historia: una víctima, un villano y un héroe", comienza el reportaje, firmado por María R. Sahuquillo y Emilio de Benito. "El reparto es fácil: la víctima es la humanidad, la verdad científica, los pobres del mundo; los villanos, la industria farmacéutica, la OMS; y el héroe (...) una monja benedictina de las montañas de Montserrat". "El mérito de

Forcades", prosigue el texto, "es que, a pesar o gracias al hábito, parece seria y seguramente actúa con buena intención. Con la mejor. Es médica de la Universidad de Barcelona y afirma que se especializó en Medicina Interna en Nueva York. (...) Como Mary Poppins, ella también, entre cucharada y cucharada de azúcar, puede hacer comulgar (nunca mejor dicho) con ruedas de molino".

Las ruedas de molino son en este caso las teorías de Forcades sobre la vacuna de la gripe A, que incluyen insinuaciones sobre una posible conspiración de la industria farmacéutica, lo que da pie a que, en un [apunte firmado por Ricardo de Querol](#), se inscriba este vídeo entre las "teorías conspiracionistas".

El reportaje ha provocado un alud de cartas. Muchas de ellas presentan el mismo texto, lo cual indica que obedecen a una campaña, pero también las hay espontáneas. La mayoría han sido remitidas por mujeres y predominan las profesionales de la salud. Con distintas palabras, abundan en una idea que la psicóloga clínica Olga Fernández Quiroga expresa así: "El artículo contiene todas y cada una de las acusaciones que los autores vierten contra la doctora Forcades: apariencia de seriedad, medias verdades y descalificaciones".

La endocrinóloga y ex diputada socialista Carme Valls Llobet, autora de varios libros sobre salud y género, escribe: "El artículo intenta una burda manipulación de las palabras de Teresa Forcades. No se pueden utilizar medias verdades, o directamente mentiras, para descalificar. Son muchas las comunidades científicas contrarias a

realizar intervenciones preventivas sin las adecuadas garantías de seguridad", afirma en relación a la vacuna.

"El titular no se corresponde con el contenido", dice Margarita López Carrillo, presidenta de Xarxa de Dones per la Salut: "Bulo es una noticia falsa divulgada con fines negativos, y en las afirmaciones de la doctora no hay ninguna falsedad, cosa que sí ocurre en el artículo". Lo mismo opinan las doctoras Dolores Ariño, de Zaragoza, y Pepa Pont, de Valencia. Otras, como Mariona Chavarría, piden "respeto para las opiniones diferentes" y critican que no se haya incluido la versión de Forcades, "algo especialmente llamativo en un escrito tan beligerante". El redactor jefe de Sociedad, Ricardo de Querol, defiende la oportunidad del artículo: "Los cientos de mensajes recibidos a favor y en contra de Teresa Forcades me confirman en la idea de que nuestra explicación era muy necesaria. La teoría de la conspiración en torno a la gripe A que expone esta médica está teniendo tal impacto que un periódico de referencia como EL PAÍS estaba obligado a hacer un análisis crítico, apoyado en la opinión de científicos de primera fila. Si no recogimos también la versión de Forcades fue porque no contestó a nuestra insistente petición. Pero su punto de vista está recogido en su vídeo".

Querol afirma que "el objetivo no es la neutralidad, sí la honestidad y el rigor. No seríamos equidistantes en un debate entre el darwinismo y el creacionismo; o entre la ciencia y la superstición. Si la expresión "monja-bulo" parece a muchos poco respetuosa, pedimos disculpas.

Pero mantengo que, desde el rigor, teníamos que desmontar el bulo de ese mensaje llamando a la población a evitar vacunarse".

Someter a un análisis crítico un vídeo tan controvertido entra sin duda en las funciones del periodismo riguroso. Pero el artículo contiene errores de forma y contenido que empañan el resultado. El titular es profundamente descalificador. Y no es el discurso de Forcades lo que se califica de bulo, sino a la propia monja, a la persona. ¿Diríamos "desmontando al presidente-bulo, al diputado-bulo"? Un titular tan desafortunado predispone contra Teresa Forcades, pero también descalifica al propio artículo porque muestra una beligerancia y un *apriorismo* que casan mal con la objetividad. La comparación con Mary Poppins contribuye al menoscabo y juicios de valor como "parece seria" y "seguramente actúa con buena intención", le dan un tono que algunos lectores consideran displicente. La ausencia de la versión de Forcades es además una grave carencia, pues no todos los lectores han visto el vídeo.

Expresiones como "afirma que se especializó en Medicina" introducen una sombra de duda, cuando es un dato comprobable, pues el currículo de Forcades es público e incluye un doctorado en Teología y un *master* en Salud Pública. Decir que su "única obra conocida es un librito llamado *Los crímenes de las grandes compañías farmacéuticas*" es también inexacto, pues tiene publicaciones sobre teología y sobre feminismo, una de cuyas figuras más acreditadas, la catedrática Milagros Rivera Garreta, ha escrito

también a la Defensora en favor de la monja feminista.

"No hemos pretendido dudar de su currículum. El citado como 'librito' ocupa 44 páginas", afirma De Querol. "Decimos de ella que es buena comunicadora y que su crítica a la campaña de vacunación es la mejor fundamentada de las que circulan por la Red. Forcades incluye una buena divulgación de qué es la gripe, hechos ciertos presentados como enigmas, medias verdades y datos erróneos para llegar a conclusiones indefendibles. Es un hecho que Baxter cometió un error en un ensayo con hurones de una posible vacuna para la gripe aviar (no para la A). Deducir de ahí que la vacuna de la gripe A puede estar contaminada y acabar con media humanidad es, desde el punto de vista de la ciencia, un disparate, un bulo, una falsedad. Entre la extravagancia conspiracionista y la razón científica, EL PAÍS está con la segunda".

Ciertamente, la teoría conspirativa es el talón de Aquiles del vídeo de Teresa Forcades y, aunque ella misma se arrepiente de su comentario, es evidente que le resta credibilidad. Pero si el propósito del artículo era defender la razón científica, el resultado ha sido en parte fallido. El artículo ha actuado como un bumerán contra el diario y ha reforzado a Forcades en el papel de heroína, al que ahora puede añadir además el de víctima. Y no ha contribuido a aclarar el principal enigma de este caso: ¿Por qué, a pesar de sus debilidades, el vídeo ha tenido tanto éxito? ¿Por qué Teresa Forcades sigue teniendo tantos y tan cualificados defensores? Sus extraordinarias

dotes para la comunicación -53 minutos de monólogo en plano corto- y la serena convicción que transmite han podido contribuir, sin duda. Pero hay algo más.

La razón de su éxito estriba precisamente en la parte científica de su discurso, aquella en la que expresa dudas y críticas a la gestión de la gripe A. El vídeo se ha convertido en la voz disidente frente a un discurso oficial que se ha impuesto, como un pensamiento único, por encima de dudas razonables, y que ha ahogado las voces que criticaban, por alarmista y onerosa, la gestión de la pandemia. Voces también científicas, como el documento emitido el 25 de septiembre por la Sociedad Española de Salud Pública y Administraciones Sanitarias (SESPAS), que agrupa a 3.800 profesionales; el documento de la Federación de Asociaciones para la Defensa de la Sanidad Pública, de 28 de octubre; o el *Butlletí Groc* (abril-junio) de la Fundación Instituto Catalán de Farmacología. En todo caso, de la misma manera que no se puede desmontar un discurso oficial mezclando datos ciertos con especulaciones, el periodismo riguroso tampoco puede desmontar supuestos bulos con descalificaciones. Para defender la verdad, no bastan las buenas intenciones.

SALUT, DEMOCRÀCIA I BONS ALIMENTS

De 'Som lo que Sembrem' a la societat catalana

28 de novembre – Trobada nacional a Bellpuig (Urgell)

En el 2008, 'Som lo que Sembrem' va recollir 106.000 signatures per aturar els cultius transgènics, millorar l'etiquetatge i estudiar-ne els efectes sobre les persones, el medi i l'economia. Aquesta tasca va comptar amb la participació d'un miler de voluntaris, més d'un centenar d'entitats i el recolzament d'un bon nombre d'ajuntaments i consells comarcals.

Tot i aquests suports, el passat juliol, els grups parlamentaris del Partit Popular, PSC i CiU

s'unien per vetar la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) de 'Som lo que Sembrem'. Amb aquesta decisió, el Parlament es negava a debatre una preocupació de la societat catalana, deixant en res el mecanisme d'ILP i augmentant la distància entre ciutadania i institucions polítiques.

El tracte que hem rebut en aquest procés, ens fa més conscients de que la política es troba segregada per un sistema de partits que ens nega l'acció en qüestions tan fonamentals com la nostra alimentació, la nostra salut.

'Som lo que Sembrem' ha demostrat que el rebuig als transgènics està fonamentat en arguments científics, els mateixos que han fet que la major part d'estats europeus els hagin aturat. A pesar d'aquesta realitat, les elits dels grans partits ens han tractat com a criatures desinformades i malintencionades mentre s'agenollaven descaradament als capricis dels lobbys econòmics i imposaven la disciplina de partit.

Però això no ens desanima ni ens fa renegar de la política. Tot el contrari, avui estem més convençuts de la necessitat d'una veritable democràcia, que parteixi del sentit comú de la

població, es reforci amb el coneixement independent i trobi els mecanismes adients perquè la decisió final sigui de la societat. Cal reconquerir espais de decisió que, en una ètica democràtica ens pertanyen i que

han estat arrabassats per aquest sistema delegacionista i corrupte.

Per tot plegat i per la gran experiència de treball en comú arreu del territori que ha suposat

'Som lo que Sembrem', hem acordat mantenir activa la xarxa social creada amb aquesta campanya i consolidar-la com un moviment d'abast nacional, formalment constituït, en el que col·laborin persones, entitats i institucions de diferents àmbits amb l'objectiu genèric de treballar

per una alimentació bona, neta, justa i sense aliments modificats genèticament.

L'experiència del procés d'ILP, ens ha fet adonar de la necessitat d'un espai de treball transversal on les demandes de nous models per l'alimentació, la salut, la pagesia i el medi vagin acompanyades de l'impuls de processos participatius amb els que incrementar el poder de decisió de la societat i reobrir la política.

Pagesos, cuiners, consumidors, professionals de la salut, educadors, acadèmics...és per això que **volem convocar-vos a l'acte de constitució formal de 'Som lo que Sembrem' i a la posterior celebració de la campanya de la ILP que tindrà lloc el dia 28 de Novembre de 2009, al Teatre Armengol de Bellpuig (Urgell) a les 12:00h.**

Salut, democràcia i bons aliments!

L'Assemblea de Som lo que Sembrem
www.somloquesembrem.org

**Cal confirmar l'assistència al telèfon
973450683 o bé correu electrònic a:**

ilp@somloquesembrem.org

Per més informació:
[http://www.somloquesembrem.org/index3.php?
actual=4&actual2=143](http://www.somloquesembrem.org/index3.php?actual=4&actual2=143)
<http://somloquesembrem.wordpress.com/>